

den kom fra det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Lauridsen); den skal jeg kun kortelig berøre. Det ærede Medlem syntes, at man, naar man f. Ex havde bevilget Understøttelseskasser her i Thinget eller i Rigsdagen, saa kunde man maaske til Gjengæld have sagt til Arbejderne: Nu have vi givet Jer Noget, nu maa I ogsaa finde Jer i, at vi give de andre Samfundsklasser Noget i Form af Beskyttelse for vor Smørproduktion. Det er en Bei, som jeg aldeles ikke vil ind paa, dette, at den ene Samfundsklasse skulde stige til den Anden: Stjænt os nogle Millioner paa den ene eller den anden Maade, saa skulde vi atter stjænte Jer nogle Millioner paa den ene eller anden Maade; det tror jeg er den mest fordærvelige Tushandel, vi nogensinde kunne komme ind paa. Jeg vil erindre om, at vi Landbrugere — jeg tillader mig at bruge dette Udtryk; thi jeg har som de fleste andre ærede Herrer her mine Interesser, mit Erhverv af Landbruget — have fordret, saa længe den fri Forsætning har eksisteret, at købe og sælge paa den for os fordelagtigste Maade, at købe, hvor der var billigst, og sælge, hvor der var dyrest. Tiderne ere gaaede op, Jordpriserne ere stegne, men hvormange Lidelser der end samtidig blev paaført de andre Samfundsklasser, har man kun haft Beklagelser til dem, men man har aldrig nogensinde været tilbøielig til at brøde Grundlaget for den økonomiske Udvikling, hvor smaat det end kunde være for de andre Samfundsklasser. Jeg tillader mig at tro, at det har været med en vis Ret; thi vil man en fri økonomisk Udvikling, kan det ikke nytte, at Staten griber ind paa ethvert Punkt, saa snart der er Nogen, der klager, thi saa skulde man ogsaa gaa ad en helt anden Bei, og igjen gaa over til den patriarkalske Forsorg fra Regeringens og Lovgivningsmagtens Side, som vi kjende fra tidligere Tider. Naar Regeringen interesserede sig for en Industri, kom den op, og naar den interesserede sig for en anden Industri, kom den op; den absolutte Regering indførte selv Korn, naar der var Dyrhed og brød sig ikke om den Forstyrrelse, der blev Følgen deraf i Handelen, forbeholdt sig i det Hele en ublignende og mæglende Indflydelse. Men vil man en fri Udvikling, Selvsansvarligheden, er det meget infonsekvent og i alt Fald fuldstændig at fravige det givne Grundlag, naar man, saa snart Lidelser indtræde, forlange et Brud med den tidligere Ordning. For 25—30 Aar siden have vi set mange ærede Medlemmer ligesom jeg, ofte hørt Klager fra Arbejdernes Side, bittere Klager over, at Alting var blevet dobbelt, ja, 3—4—5 Gange

saa dyrt som tidligere, medens Arbejdslønnen paa ingen Maade fulgte med, og Jordpriserne steg og steg, og Millioner, ja, Milliarder gik i de Eiendomsbesiddendes Lomme, ganske vist kun paa Papiret, men i hvert Fald, hvis de havde benyttet sig af Konjunkturerne, vilde de have faaet en saadan Overvægt i økonomisk Henseende, at der ingen Nødvendighed havde været for denne Slags Love. Nu skal jeg erkjende, at de menneskelige Forhold ikke ere saadanne, at man kan vente, at Landmændene have kunnet undgaa Følgerne af de nedadgaaende Konjunkturer; thi der er bestandig Begjær efter Jord, og Alting vil blive struet op, baade Forpagtning og Eiendom, naar Konjunkturerne gaa op, men Eiendomsbesiddernes Held eller Uheld, Fremgang eller Tilbagegang, maa dog i al Fald ikke fremstilles som ensbetydende med Agerbrugets Blomstring eller Ruin; thi Agerbruget lider ikke fordi Besidderne have en større eller mindre Indtægt. Det er en Forverling. Ganske vist, paa mange Punkter falde de sammen, men i Almindelighed gaar det ikke an at paastaa, at Eiendomsbesiddersens Interesse nøiagtig falde sammen med Agerbrugets. Jeg vil erindre om, at da Maskinerne bleve mere og mere indførte, hvilken Forstyrrelse voldte det ikke? Hvor Mange gjorde det ikke brødløse? Men har man da nogen Sinde hørt, at man af den Grund skulde offre Udviklingens almindelige Love? Har man da Centrifugerne bleve opfundne, som der allerede er hentydet til, og da Mødre ikke en Gang kunde faae Mælk til deres spæde Børn, at man af den Grund vilde fravige Grundlaget for den økonomiske Udvikling. Ganske vist, Læger og Filantropier og mange Andre ere traadte op mod det Forhold, og det er ganske rigtigt; der maa arbejdes derimod, men jeg har aldrig nogen Sinde hørt, at man her i Danmark skulde forbyde Centrifugerne, fordi det i hygieinisk Henseende var ganske overordentlig uheldigt, at man ikke længere kunde faae den Mælk som tidligere. Jeg forstaar derfor ganske vist ikke det affeende Standpunkt, som de ærede Medlemmer for Københavns Amts 4de Valgkreds (Hørup) og Københavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg) have indtaget overfor Smaafolks Interesser, og hvis det skal være det rette demokratiske Standpunkt, lykønsker jeg mig til ikke at høre til Demokratiet. Det er jo fremhævet fra mange Sider, og kan ikke negtes, at Udviklingen er gaaet i den Retning, jeg har omtalt. Vi drive Allesammen paa at faae den størst mulige Pris for vore Varer, at producere det fineste Smør, den bedste Exportartikel, og det er ensbetydende med, at vi